

Jméno: Monika ŠPAČKOVÁ
Ročník: III.
Obor: HG
28. 3. 2011

Kaufmann – Dělání rozhovoru

Kvalitativní metody geografického výzkumu

V tomto článku autor vypráví jak by měl být správný rozhovor veden, aby výsledky byly přínosem této činnosti. Článek je rozdělen do několika podkapitol, kde p. Kaufmann podrobně rozvádí své myšlenky. Projev, jakým se tazatel projevuje, je dle něj stěžejní, může totiž nastat situace, kdy se dotazovaný omezí pouze na krátké jednotvárné odpovědi, které pro nás nemají takovou hodnotu. Proto je důležité rozhovor neustále prohlubovat, občas si dovolit i menší pomlku na pečlivé promyšlení následujících otázek a samozřejmě dát respondentovi prostor k vysvětlení či rozvinutí odpovědi. Při výzkumu může pomoci k zaznamenávání odpovědí i diktafon, který by sice mohl omezit odpovědi, ale po jeho vypnutí by naopak mohl také vzbudit novou chuť v respondentovi v rozhovoru pokračovat. Tazatel by měl být neustále aktivní a zároveň taktní. Měl by se naučit naslouchat odpovědím a tvářit se, že ho to zajímá, jen tak může vzbudit v respondentovi pocit zájmu, který by mohl přinést vytoužené „ovoce“ v podobě vyčervávajících odpovědí. Jak se chovat během rozhovoru, vstupovat, či nezasahovat do rozhovoru, držet si odstup, nebo se angažovat – to je otázka, na kterou má více autorů rozdílnou odpověď. Kaufmann říká, že je možné neomezovat se pouze na kladení otázek. Tazatel se může smát, lichotit, stručně vyjádřit svůj názor a nebo rovnou nesouhlas. Taktika, kterou bychom mohli přimět dotazovaného k větší sdílnosti, může mít mnoho podob např. šarm, osobní kouzlo, humor, ale zároveň si musí dát tazatel pozor na to, aby rozhovor nepřešel v pouhou legraci. Důležitou součástí rozhovoru je zachování anonymity jak osoby, tak vypovězených odpovědí, aby nedošlo k jejich dalšímu zneužití a respondent byl klidný a cítil se po skončení rozhovoru svobodný.

V poslední části článku autor přidává úryvek výzkumu a připojuje vysvětlení, že rozhovor je vlastně ozvěna situací, v nichž běžně dochází k budování identity. Pokud se výzkumníkovi podaří vstoupit do respondentova světa, pak ten, kdo o sobě mluví, se stává zajatcem své vlastní promluvy. Tvrdí, že respondent může při projevu zaujmout zpravidla dvě polohy. Může pracovat na jednotě svého já, což je častější případ, nebo může naopak rozhovor využít k tomu, aby se pozastavil nad svými volbami a za pomoci výzkumníka sám sebe zanalyzoval. Dále ještě zmiňuje, že by respondentovi měla situace během rozhovoru připadat přirozená, nikoliv výjimečná.

Tento článek nám dává spoustu možností jak vlastně rozhovor provádět. Líbilo se mi, že nerazí žádná striktní pravidla, a dalo by se říci, že nás pouze navádí určitým směrem. Rozhodně souhlasím s autorem v tom, že velký vliv na respondenta má naše (tazatelova) nálada, příjemnost a milost a jiné vlastnosti. Zároveň si ale myslím, že by se to s tou milostí nemělo přehánět až přes příliš. Co se týká postoje, zda zasahovat či nezasahovat do rozhovoru, myslím si, že by se tazatel neměl omezovat pouze na kladení otázek (to by tam nemusel ani být), ale zasahovat v situacích, kdy je to vhodné. Závěrem bych řekla, že tento článek mi přinesl spoustu zvláštních poznatků a bylo příjemné, že autor zařadil do tohoto článku i ilustraci z praxe.

Zdroj: Informační systém MU, studijní materiály, (on-line) 2011, dostupné na WWW:<
https://is.muni.cz/auth/el/1431/jaro2011/Z4011/um/22980913/23436294/Kaufmann_2010_56_73.pdf? fakulta=1431;obdobi=4966;studium=281803;kod=Z4011>